

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΝ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

1. ὅ τι πεπόνθατε ὑπὸ τῶν ἐμῶν κατηγορῶν = ποίαν ἐντύπωσιν ἔχουν προκαλέσει εἰς τὴν ψυχὴν σας οἱ λόγοι τῶν κατηγορῶν μου. — οὖν = ὅπωςδήποτε. — ὑπ' αὐτῶν = ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν λόγων των. — ὀλίγου = σχεδόν. — ἐπιλανθάνομαι ἑμαυτοῦ = λησμονῶ ποῖος εἶμαι. — πιθανῶς = πειστικῶς. ὡς ἔπος εἰπεῖν = διὰ τὴν περιορισθῶ εἰς τὴν σύντομον αὐτὴν ἔκφρασιν, παρατήρησιν. — θαυμάζω τί τινος = δοκιμάζω ἐκπληξιν διὰ κάτι, τὸ ὁποῖον λέγει ἢ κάμνει τις. — εὐλαβοῦμαι = προσέχω. — αὐτίκα = εὐθύς ἀμέσως. — μηδ' ὅπωςτιοῦν = καθόλου, κάθε ἄλλο. — εἰ μὴ ἄρα = ἐκτὸς ἂν ἴσως. — εἰ μὲν τοῦτο λέγουσιν = ἂν πραγματικῶς αὐτὸ τὸ νόημα ἔχη ὁ λόγος των. — ὁμολογοίην κλπ. = ὁμολογοίην εἶναι ῥήτωρ (δεινός), [ἄλλ'] οὐ κατὰ τούτους (= κατὰ τὰς ἀντιλήψεις αὐτῶν περὶ ῥήτορος). — οὐ μέντοι· ἐνν. ἀκούσεσθε. — ῥῆμα φράσις. — ὄνομα = λέξις. — κεκοσμημένος = διηνηθισμένος μὲ ῥητορικὰ σχήματα. — εἰκῆ λε γόμενα = λόγοι ἀπλοῖ. — ἐπιτυχῶν = τυχαῖος, ἀβίαστος. — εἰσέρχομαι εἰς ὑμᾶς = παρουσιάζομαι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου σας. — πλάττοντι· κατὰ τὸ νοούμενον πρὸς τὸ τῆδε τῆ ἡλικία, τὸ ὁποῖον = τηλικῶδε ὄντι. — πλάττω λόγους = τερνεύω τὸ λεκτικόν μου. — καὶ μέντοι = καὶ ἀκόμη μάλιστα. — καὶ πάνυ· δέομαι. — παρίεμαι = ζητῶ ὡς χάριν. — ἐπὶ τῶν τραπεζῶν = πλησίον τῶν τραπεζῶν τῶν ἀργυραμοιβῶν καὶ τοκιστῶν· νοοῦνται αἱ τράπεζαι τῶν ἀργυραμοιβῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τοποθετημέναι ὑπὸ τὰς στοὰς τῆς ἀγορᾶς, ὅπου οἱ ξένοι ἀντήλλασσον τὰ νομίσματά των. Σημειωτέον, ὅτι οἱ κύριοι τῶν τραπεζῶν, οἱ τραπεζῖται, ὅπως ἐλέγοντο, ἐδέχοντο καὶ καταθέσεις ἐπὶ μικρῶ τόκῳ καὶ ἐδάνειζον εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην χρημάτων μὲ ὑπερβολικὸν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τόκον. — ἴνα· ἐπίρρ. = ὅπου. — ἄλλοθι· πρὸ πάντων εἰς τὰ παλαιίστρας, εἰς τοὺς περιπάτους καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν ἐργαστήρια τῶν διαφορῶν τεχνιτῶν. Διότι ὁ Σωκράτης δὲν

ἐδίδασκεν εἰς κλειστὸν γῶρον καὶ ὠρισμένους μαθητάς, ἀλλὰ παντοῦ ὅπου ἦσαν ἄνθρωποι πρόθυμοι νὰ τὸν ἀκούσουν. — **θορυβῶ** = προβαίνω εἰς θορυβώδεις ἀποδοκιμασίας. — **ἔχει οὕτωςί· τὸ πρᾶγμα** = μὲ ἐμὲ συμβαίνει τὸ ἐξῆς. — **ἐπὶ δικαστήριον ἀναβαίνω** = ἀναβαίνω τὴν κλίμακα τοῦ δικαστηρίου, παρουσιάζομαι εἰς τὸ δικαστήριον. — **ἀτεχνῶς** = ἄλλως, διόλου. — **ἡ ἐνθάδε λέξις** = ἡ φρασεολογία ποὺ χρησιμοποιοῦται ἐδῶ, ἡ δικανικὴ γλῶσσα. — **ὥσπερ ἄν... ξυνέγνωτε ἄν· ὁ β' ἄν πλεοναστικῶς.** — **φωνή** = διάλεκτος. — **ἐν οἷσπερ ἐτεθράμην** (= τέθραμμαι) = τὰ ὅποια ἔχω μάθει ἀπὸ μικρὸς εἰς τὴν πατρίδα μου. — **καὶ δὴ καὶ νῦν** = οὕτω καὶ νῦν. — **δίκαιον· ὄν.** — **ὁ τρόπος τῆς λέξεως** = ἡ μορφή τοῦ λόγου. — **χείρων... βελτίων· τοῦ συνήθους.** — **αὕτη** = αὐτό.

2. δίκαιός εἰμι = δικαιούμαι· ὁμιλεῖ οὕτως ὁ Σ., διότι ἡ ἀπολογία τοῦ πρὸς τὰς πρώτας κατηγορίας εἶναι τι ἐκτὸς θέματος. — **πολλὰ ἤδη ἔτη· δηλ. κατηγοροῦντες.** — **τοὺς ἀμφὶ "Αυτον·** ἴδε εἰσαγωγὴν (σ. 7). — **τὰ μετέωρα** = τὰ οὐράνια φαινόμενα. — **φροντιστής** = ἐρευνητής. — **τὰ ὑπὸ γῆς** = τὰ μυστικὰ τῆς γῆς. — **ὁ ἦττων... ὁ κρείττων λόγος** = τὸ ἄδικον, τὸ δίκαιον· οἱ σοφισταὶ πρῶτοι ἐκαυχῶντο, ὅτι εἶχον τὴν ἰκανότητα τὸν ἦττω λόγον κρείττω ποιεῖν καὶ τὸν κρείττω ἦττω. — **οὐδὲ θεοὺς νομίζειν·** τοιαύτη πράγματι ἀντίληψις ἐκράτει περὶ τῶν φυσικῶν λεγομένων φιλοσόφων· ἀλλ' ὁ Σωκράτης πᾶν ἄλλο ἢ φυσικὸς φιλόσοφος ἦτο· αὐτὸς ἴσα ἴσα ἔστρεψε τὴν φιλοσοφικὴν ἐρευναν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, περὶ τὸν ὅποιον ἠσχολοῦντο οἱ φυσικοὶ φιλόσοφοι, εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τοῦ ἀνθρώπου. — **κατηγορηκότες εἰσί** = κατηγορήκασιν. — **λέγοντες· ἐνν. εἰσί.** — **ἐπιστεύσατε ἄν·** ὡς ὑπόθεσις νοητέα· **εἰ ἐτύχετε ἀκούσαντες.** — **ἀτεχνῶς·** συναπτόν τῷ ἐρήμην. — **ὁ δὲ πάντων ἀλογώτατον·** ἐστὶ τόδε. — **εἷς τις κωμωδοποιός·** ἐννοεῖ τὸν Ἀριστοφάνη, ὁ ὅποιος τῷ 423 π.Χ. διέσυρεν εἰς τὰς Νεφέλας τοῦ τὸν Σωκράτη ὡς τὸν κορυφαῖον τῶν σοφιστῶν καὶ τῶν φυσικῶν φιλοσόφων. Περὶ τοῦ πράγματος θὰ ὁμιλήσῃ σαφέστερον εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον. — **χρῶμαι φθόνω καὶ διαβολῇ** = ἔχω ἐλαττήριον τὸν φθόνον καὶ τὴν συκοφαντικὴν διάθεσιν. — **ἀναπείθω** = παραπλανῶ. — **ἀνέπειθον·** περὶ τῆς ἐνοχῆς μου. — **ἄπορος** = ὁ ἐμβάλλων εἰς ἀμηχανίαν, ὁ ἐπικίνδυνος ἀντίπαλος. — **ἀναβιβάζομαί τινα** =

προσάγω τινὰ ὡς μάρτυρα εἰς τὸ δικαστήριον. — ἀξιῶ = παραδέχομαι. — πολὺ μᾶλλον = πολὺ περισσότερον καιρόν. — εἶπεν = ἔστω ἕως ἐδῶ καλά. — διαβολή = ἡ ἐκ τῆς διαβολῆς ἐσφαλμένη γνώμη. — ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ· ὅσον δηλ. ἐπέτρεψεν ἡ κλεψύδρα· ἦτο δὲ ἡ κλεψύδρα δοχεῖον, τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὸν πυθμένα ὀπάς· διὰ τῶν ὀπῶν τούτων διέρρεε τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ὁποῖου ἐπληροῦτο ἡ κλεψύδρα, τρόπον τινὰ κρυφίως· ἐκ τούτου τὸ ὄνομα τοῦ δοχείου (κλέπτειν - ὕδωρ). Διὰ τῆς κλεψύδρας ἐκανονίζετο ὁ χρόνος τῆς ἀγορεύσεως τοῦ κατηγοροῦ καὶ τοῦ κατηγορουμένου. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος τῆς κλεψύδρας ἦτο ἄλλοτε ἄλλη. Εἰς τὰς μικρὰς δίκας ἦτο συνήθως εἰς ἀμφορεύς· εἰς τὰς σπουδαίας ἔφθανε καὶ τοὺς δώδεκα. Ἐννοεῖται, ὅτι κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν δικαστικῶν ἐγγράφων ἡ ῥοή τοῦ ὕδατος διεκόπτετο. — οὕτως γενέσθαι· γὰρ ἐξορίσω ἐκ τῆς ψυχῆς σας τὴν πεπλανημένην γνώμην. — ἀμεινον· ἢ τὸ μὴ ἐξελέσθαι. — πλέον τι ποιῶ = κατορθώνω κάτι, ἐπὶ τοῦ προκειμένου αὐτὸ τὸ κάτι θὰ ἦτο ἡ ἀγαθὴ γνώμη περὶ τοῦ Σωκράτους. — τοῦτο ἡ προσπάθειά μου. — ἴτω = ἄς ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον, ἄς ἀποβῇ.

3. ἀναλαμβάνω = ἀνασκοπῶ. — πιστεύω τινὶ = στηρίζομαι ἐπὶ τινος. — γράφομαί τινα γραφήν = ὑποβάλλω ἐγγράφως κατὰ τινος μήνυσιν (διὰ δημόσιον ἀδίκημα). — ὥσπερ κατηγορῶν = ὅπως ἂν ἐπρόκειτο περὶ πραγματικῶν κατηγορῶν· διότι ἡ μορφή τῆς κατηγορίας, τὴν ὁποῖαν κατωτέρω ὑποτυπώνει ὁ Σωκράτης, εἶναι σχεδίασμα ἰδικόν του, γεγόμενον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων τῶν διαβολῶν τὰς ὁποίας ἔθετον εἰς κυκλοφορίαν οἱ παλαιοὶ ἐκ τῶν κατηγορῶν του. — ἀντωμοσία = ἔνορκος μήνυσις κατὰ τινος (ἴδε εἰσαγωγήν σ. 7). — ἀδικῶ = εἶμαι ἔνοχος ἀδικήματος, ἀποτελῶ δημόσιον κίνδυνον. — καὶ περιεργάζεται· ὁ καὶ ἐπεξηγηματικός. — περιεργάζομαι = χάνω τὸν καιρό μου εἰς περιττὰ καὶ ἐπιβλαβῆ πράγματα. — ἐν τῇ Ἀριστοφάνους κωμῳδίᾳ· εἰς τὰς Νεφέλας. Ἐκεῖ ὁ Σ. παρουσιάζεται ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους «ἐπὶ κρεμάθρας αἰωρούμενος καὶ ἀποσκοπῶν τὰ μετέωρα», ὅταν δὲ ἐν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων προσώπων τῆς κωμῳδίας τὸν ἐρωτᾷ, τί κάμνει ἐκεῖ ἐπάνω, αὐτὸς ἀποκρίνεται: ἀεροβατῶ καὶ περιφρονῶ = (περιεργάζομαι) τὸν ἥλιον. — περιφέρομαι = αἰωροῦμαι ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω. — καὶ οὐχ

ὡς... ἐπιστήμην· ἡ πλοκή : καὶ λέγω (τοῦτο) οὐχ ὡς ἀτιμάζων τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην (δηλ. τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν). — μή πως = διὰ τὰ μή.— φεύγω δίκην = ὑφίσταμαι δικαστικὴν δίωξιν διὰ κατηγορίας.— ἀλλά· ἐνν. λέγω ταῦτα.— ἐμοὶ γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ οὐχ ὡς ἀτιμάζων.— μέτεστι μοί τινος = ἔχω ιδέαν τινός.— αὐτοὺς ὑμῶν τοὺς πολλοὺς = τοὺς πολλοὺς ὑμῶν αὐτῶν.— περὶ ἐμοῦ ἃ = ἃ περὶ ἐμοῦ.

4. ἀλλὰ γάρ· βραχυλογία· τὸ πλήρες = ἀλλὰ τί δεῖ πλείω λέγειν· καὶ γάρ· ὡς ἐρμηνευθῆ = καὶ πράγματι.— τούτων δηλ. τῶν περιεχομένων εἰς τὰς πρώτας κατηγορίας.— οὐδὲν ἐστίν· ἐνν. ἀληθές.— ἐπεὶ = μολονότι.— Γοργίας ὁ Λεοντῖνος· διάσημος σοφιστής ἐκ Λεοντίνων τῆς Σικελίας, πατήρ τῆς ἐντέχνου ρητορείας. Ἐγκαταστάθεις εἰς τὰς Ἀθήνας ἱδρυσε ρητορικὴν σχολὴν καὶ εἰσέπραττε παρὰ τῶν μαθητῶν τοῦ ὑψηλὰ δίδακτρα. Συνήθως ἐλέμβανεν 100 μναῖς. Δίδακτρα ἐπίσης ἐλέμβανον καὶ ἄλλοι σοφισταί.— Πρόδικος ὁ Κεῖος· κατήγετο ἐκ τῆς νήσου Κέω (σημερ. Τζιά)· ἡ διδασκαλία του εἶχεν ὑποκείμενα θέματα γλωσσικὰ καὶ ἠθικὰ καὶ παρείχετο ἀντὶ μετρίας ἀμοιβῆς (1/2, 1, 2, 4, 50 δραχμ.). — Ἴππίας ὁ Ἡλεῖος· διάσημος καὶ οὗτος σοφιστής, πλουτήσας ἐκ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἔργου του.— προῖκα = δωρεάν.— σύνειμι = συναναστρέφομαι, μαθητεύω.— τούτους πείθουσιν· ἀντὶ πείθειν (οἶός τ' ἐστίν)· ὁ πληθυντικὸς κατὰ τὸ νοούμενον· διότι τούτων ἕκαστος = πάντες οὗτοι.— ἀπολείπω = διακόπτω.— ἐπεὶ· αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν : καὶ δὲν εἶναι μόνον αὐτοί.— τελῶ = πληρώνω.— Καλλία τῷ Ἴππονίκου· ὁ Καλλίας ἦτο ἐπιφανὴς καὶ πλούσιος Ἀθηναῖος, κατασπαταλήσας τὸν πλοῦτόν του εἰς ἐπιδείξεις ἀκαίρους.— ἦν· παρατ. τοῦ ποιητικοῦ ρ. ἡμὶ = λέγω· παρ' ἀττικοῖς τίθενται παρενθετικῶς οἱ τύποι ἦν δ' ἐγώ, ἦ δ' ὅς (= οὗτος). — ἔχω· μετ' ἀπαρεμφ. = δύναμαι.— λαβεῖν καὶ μισθώσασθαι = λαβεῖν ἐπὶ μισθῷ, πληρωμῇ.— ἡ προσήκουσα ἀρετὴ = ἡ δεξιότης, ἡ ὁποία προσιδιάζει εἰς τὴν φύσιν τινός.— ἀνθρωπίνη καὶ πολιτικὴ ἀρετὴ = ἡ ἰκανότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὸν τέλειον ἄνθρωπον καὶ τὸν χρηστὸν πολίτην.— πάνυ γε = μάλιστα.— Εὐήνος· σοφιστής καὶ ποιητὴς ἀρκούμενος εἰς ὀλίγα δίδακτρα.— μναῖ· πησὸν (ὄχι νόμισμα) 100 δραχμῶν.— ἐμμελῶς· μετ' εἰρωνείας, ἡ ὁποία

σκοπὸν ἔχει νὰ ἐξάρη τὴν μεταξὺ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Εὐήνου καὶ τοῦ τιμήματος τῆς διδασκαλίας του δυσαρμονίαν. — καλλύνομαι = καμαρώνω. — ἀβρύνομαι = τὸ παίρνω ἐπάνω μου. — ἀλλ' οὐ· ἐνν. καλλύνομαι καὶ ἀβρύνομαι.

5. ὑπολαμβάνω· ἐνν. τὸν λόγον = διακόπτων ἐρωτῶ. — τί ἐστὶ τὸ σὸν πρᾶγμα = τί συμβαίνει μὲ σέ. — περιττός = ἐξαιρετικός. — πραγματεύομαι = σοβαρῶς καταγίνομαι εἰς τι. — ἔπειτα = ἐν τούτοις. — ταυτί· συναπτόν τῷ ὃ λέγων. — ὄνομα τοῦ σοφοῦ. — ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἐνν. λέγεις· ἡ ἐρώτησις ὑποβάλλεται δῆθεν ὑπὸ τινος τῶν δικαστῶν. — ἀνθρωπίνη· καὶ ἐπομένως ἀπλή. — κινδυνεύω· μετ' ἀπαρεμφ. (εἶναι) = φαίνεται. — τάχα = ἴσως. — ἢ οὐκ ἔχω κλπ. = ἢ, ἂν τοῦτο θεωρηθῆ ὑπερβολή, δὲν ἤξεύρω, πῶς νὰ τὴν χαρακτηρίσω. — φησί· ἐνν. ἐπίστασθαί με αὐτήν. — μέγα τι λέγω = μεγαληγορῶ, λέγω παχιά λόγια. — ἀξιόχρεως = ἀξιόπιστος. — ὑμῖν = κατὰ τὴν κρίσιν σας. — ἀναφέρω = ἀποδίδω. — τὸν Θεὸν τὸν ἐν Δελφοῖς· δηλ. τὸν Ἀπόλλωνα. — Χαιρεφῶντα· ἀφωσιωμένον ὄπαδὸν τοῦ Σωκράτους. — τὸ πλῆθος = ὁ δῆμος. — ξυνέφυγε τὴν φυγὴν· νοεῖται ἢ μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν τριάκοντα φυγῆ ἐξ Ἀθηνῶν τῶν ἐπιφανῶν δημοκρατικῶν. — κατέρχομαι = ἐπανέρχομαι ἐκ τῆς ἐξορίας εἰς τὴν πατρίδα· ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἐξορίστων δημοκρατικῶν μετὰ τὴν παλινόρθωσιν τῆς δημοκρατίας ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν (403 π.Χ.). — σφοδρός = ἐνθουσιώδης. — ὅπερ λέγω = διὰ νὰ ἐπαναλάβω τὴν παράκλησιν, τὴν ὁποίαν ὑπέβαλα ἀνωτέρω. — ἀναιρῶ = χρησιμοδοτῶ. — μηδένα σοφώτερον εἶναι· « ἀνδρῶν ἀπάντων Σωκράτης σοφώτατος » ἦτο ἡ ἀπάντησις τῆς Πυθίας. — ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ὁ Χαιρεκράτης.

6. αἰνίττεται· διότι οἱ χρησμοὶ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἦσαν αἰνιγματώδεις καὶ διαφορούμενοι. — θέμις· ἐνν. ἐστὶν = ἐπιτρέπεται. — μόγις πάνυ = μετὰ μεγάλης δυσκολίας. — ζήτησις = ἐρευνα. — ἐνταῦθα = ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ σοφοῦ τούτου. — εἶπερ που = παρά ὅπουδῆποτε ἄλλοῦ. — διασκοπῶ τινα = ὑποβάλλω τινὰ εἰς ἐξονυχιστικὴν ἐξέτασιν. — πάσχω πρός τινα = ἀποκομίζω τὴν ἐντύπωσιν παρά τινος. — καὶ διαλεγόμενος = (διασκοπῶν) ἐν τῷ διαλέγε-

σθαι. — ἔδοξέ μοι· ἀνακολούθως πρὸς τὸ διασκοπῶν καὶ διαλεγόμενος ἀντὶ ἐνόμισα. — ἀπεχθάνομαί τινι = γίνομαι μισητὸς εἰς τινά.— (τούτου) μὲν = (τούτου) μὴν = ἀσφαλῶς.— ὡσπερ οὖν = ὅπως εἶναι γεγονός.— ἔοικα = δοκῶ. — ἐνταῦθα = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐλέγχου τούτου.

7. τὸ τοῦ θεοῦ = τὸ θῆμα τῆς ἀποκρίσεως τοῦ θεοῦ.— σκοποῦντι τὸν χρησμόν = ἐν τῇ ἐρεύνη τοῦ χρησμοῦ.— ἰτέον· ἐνν. ἐστὶν ἐπανάληψις τοῦ κατ' ἰδίαν διαλογισμοῦ τοῦ Σωκράτους.— νῆ τὸν κύνα· ὁ Σωκράτης, διὰ νὰ μὴ ὀρκίζεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Διὸς ἢ ἄλλων θεῶν δι' ἀσήμαντα πράγματα (πρβλ. τὴν γραφικὴν ἐντολήν : οὐ λήψει τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ), ἐχρησιμοποῖει συνήθως εἰς τοὺς ὄρκους του τὰ ὀνόματα ζώων ἢ δένδρων. Ἰδιαιτέρως προσφιλῆς εἰς αὐτὸν ὄρκος ἦτο νῆ τὸν κύνα ἢ νῆ τὸν χῆνα.— ἢ μὴν· ἐπὶ ὄρκων καὶ ἰσχυρῶν διαβεβαιώσεων = σᾶς διαβεβαιῶ.— ἔπαθόν τι τοιοῦτον = ἔδοκίμασα τὴν ἐξῆς ἀνέλπιστον ἐκπληξιν — εὐδοκιμῶ = χαίρω ὑπολήψεως. — ἐνδεὴς εἰμι τοῦ πλείστου (τῆς σοφίας) = παρουσιάζω μεγίστας ἐλλείψεις εἰς τὴν σοφίαν.— κατὰ τὸν θεόν = σχετικῶς μὲ ὅ,τι ἐδογματίσεν ὁ Θεός.— ἐπιεικῆς = ἱκανός, ἀνώτερος.— εἶναι· ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἔδοξάν μοι.— φρονίμως ἔχω = εἶμαι σοφός.— πλάνη = περιπλανήσεις.— ἐμὴν = ἐμοῦ.— πονῶ = ἐκτελῶ ἄθλον· ἢ μετοχὴ πονοῦντος ὑποθετικῆ.— ἀνέλεγκτος = ἀδιαφιλονίκητος.— διθυράμβων· ὁ διθύραμβος ἦτο εἶδος πομπώδους ποιήσεως πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου κατ' ἀρχάς, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν.— ἀναλαμβάνω = λαμβάνω εἰς χεῖρας.— μάλιστα πραγματεύομαι = τυγχάνω μεγίστης προσοχῆς καὶ ἐπεξεργασίας.— διηρώτων ἄν· δηλοῖ ἐπανάληψιν τῆς πράξεως = ἡρώτων εἰς κάθε διδομένην εὐκαιρίαν.— ὀλίγου (δεῖν)· συναπτέον τῷ βέλτιον (τῶν ποιητῶν) ἄν ἔλεγον (εἰ ἡρωτῶντο).— φύσις = φυσικὴ προδιάθεσις.— ἐνθουσιάζω = ἐμπνέομαι ἀπὸ θείαν ἐμπνευσιν.— θεόμαντις = θεόληπτος προφήτης (ὅπως λ.χ. ἡ Πυθία).— χρησμῶδός = ὁ δίδων χρησμοὺς εἰς στίχους.— τῷ αὐτῷ· δηλ. εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἀγνοίας.— περιγεγονέναι ἐνν. τῶν ποιητῶν.— περίεμι — ὑπέριμι = εἶμαι ἀνώτερος.

8. δημιουργός = τεχνίτης βιομήχανος. — ἐξεργάζομαι τὴν τέ-

χνην = ἐξασκῶ τὴν τέχνην μὲ ἐπιτυχίαν.— τὰ μέγιστα = τὰ σοβαρώτατα ζητήματα· ἐννοεῖ τὰ πολιτικά.— πλημμέλεια = ἐλάττωμα.— ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ = ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ χρησμοῦ.

9. ἀπέχθεια = ἀντιπάθεια.— καὶ οἶαι χαλεπώταται = τοιαῦται ἀπέχθεται, οἶαι ἂν εἴησαν χαλεπώταται· κατ' ἐννοίαν = καὶ μάλιστα...— χαλεπός = ἐπικίνδυνος.— βαρὺς = ἐμπαθής.— τοῦτο = τὸ γνωστόν ὁμοίως καὶ κατωτέρω τῷ χρησμῷ τούτῳ.— λέγεσθαι· ὑποκείμεν. ἐγώ.— ὄνομα· σύστοιχον ἀντικείμενον τοῦ λέγεσθαι.— ἐξελέγξω· μὴ σοφὸν ὄντα.— τὸ δέ = κατ' ἀλήθειαν ὅμως, —τοῦτο· δηλ. τὸ σοφὸν εἶναι, τὸν ὄρον «σοφός».— οὐδενὸς ἄξιός εἰμι = δὲν ἀξίζω τίποτε.— (ἐγώ) μὲν = (ἐγώ) μὴν.— βοηθῶ τῷ Θεῷ θέτω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ· τοῦτο λέγει ὁ Σωκράτης, διότι τὸ «γνώθι σαυτὸν» ἦτο γενικὸν αἶτημα τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου.— πράττω τι τῶν τῆς πόλεως ἄξιον λόγου = ἀσχολοῦμαι μὲ τὰ πολιτικὰ ἐπωφελῶς.— μυρίος = ἀμέτρητος, ἀφάνταστος· διότι ὅλη ἡ περιουσία τοῦ Σωκράτους ἦτο ἀξίας 5 μνῶν.

10. ἐξετάζω = ἐλέγχω.— ἧ = ἡ διὰ τὴν ἀκρίβειαν.— οὐχ αὐτοῖς· διὰ τὴν ἀμάθειάν των.— ἀπορῶ = εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν.— ταῦτα = τὰ γνωστὰ προχειρολογήματα.— ὅτι = ὅτι διαφθείρει διδάσκων (ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται αἱ αἰτιατικαὶ τὰ μετέωρα καὶ τὰ ὑπὸ γῆς καὶ τὰ ἀπαρέμφατα νομίζειν καὶ ποιεῖν).— φιλότιμος = φιλόδοξος, ἐγωϊστής.— σφοδρὸς = ἐμπαθής.— ξυντεταγμένως = ἀπὸ συμφώνου.— πιθανῶς = κατὰ τρόπον πειστικόν.— σφοδρῶς = μὲ λύσαν.— ἐκ τούτου = ἀπὸ τὴν ἐμπάθειαν αὐτὴν κινούμενος.— ἀρχόμενος ἔλεγον· κεφ. 2.— οὕτω πολλὴν γεγонуῖαν = ἐνῶ ἔχει λάβει τόσον εὐρείας διαστάσεις.— ὑποστέλλομαί τι = ἐκ φόβου (διὰ τὸ σαρκίον μου) παραλείπω τι.— τοῖς αὐτοῖς = διὰ τὸν ἴδιον λόγον (δηλ. τῷ μηδὲν ἀποκρύπτεσθαι καὶ ὑποστέλλεσθαι, ἥτοι διὰ τὴν ἐλευθεροστομίαν του).— ὅ· δηλ. ἡ ἀπέχθεια.— αὕτη ἐστίν = αὐτὴν τὴν προέλευσιν ἔχει.— νῦν = κατὰ τὴν σημερινὴν διαδικασίαν.— εὐρήσετε· ἐνν. ἔχοντα.

11. αὕτη ἔστω = ταῦτα ἔστω.— λάβωμεν ἄς λάβωμεν καὶ ἄς ἐξετάσωμεν.— ἔχει ὧδέ πως· κατ' ἀρχαίαν μαρτυρίαν τὸ κείμενον

τῆς γραφῆς εἶχεν ὡς ἐξῆς· «τάδε ἐγράψατο καὶ ἀντωμόσατο Μέ-
λητος Μελήτου Πιπθεὺς Σωκράτει Σωφρονίσκου ᾿Αλωπεθῆκεν. ᾿Αδι-
κεῖ Σωκράτης οὗς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ
δαιμόνια καινὰ εἰσηγούμενος· ἄδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.
Τίμημα θάνατος». — τὸ ἐγκλημα = τὸ κατηγορητήριον. — ἐν ἑκα-
στον· κεφάλαιον. — σπουδῇ χαριεντίζομαι = παίζω μὲ ζητήματα
σοβαρά. — ῥαδίως = μὲ ἐλαφρὰν συνείδησιν. — εἰς ἀγῶνα καθίστη-
μί τινα = ἐμπλέκω τινὰ εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα. — σπουδάζω = ἐν-
διαφέρομαι σοβαρῶς.

12. μοι = παρακλῶ. — ἄλλο τι· ἐνν. ποιεῖς. = σὲ ἀπασχολεῖ τί-
ποτε ἄλλο. — ἔγωγε = βεβαιότατα. — βελτίους· ἐνν. ἑαυτῶν. — οἱ
νεώτεροι· νοοῦνται οἱ ἔχοντες ἡλικίαν μέχρι τοῦ 20 ἔτους· οἱ πέραν
αὐτοῦ ἦσαν ἐκκλησιασταί. — μέλον γέ σοι· αἰτ. ἀπόλυτος. = ἐπεὶ
μέλοι σοι (εἰδέναί, τίς αὐτοὺς βελτίους ποιεῖ). — μηνύω =
ἀποκαλύπτω, κατονομάζω. — οὐ δοκεῖ· τὸ σιγαῖν. — ὦ ᾿γαθὲ καὶ
ὦγαθὲ = χρυσέ μου ἄνθρωπε. — βέλτιστε = ἐντιμότετε κύριε. — τί δὲ
δή· ἐνν. λέγεις περὶ τοῦδε. — ἄρα = ἴσως. — πάνυ σφόδρα τοῦτο
λέγω = αὐτὸ διακηρύττω μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων μου. —
καταγιγνώσκω τινός τι = θεωρῶ τινὰ ὡς τι. — ἦ = ἀλήθεια; —
ἵππικὸς = ὁ ἐντριβῆς εἰς τὰ ζητήματα τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς ἵππους —
ξύνειμι ἵπποις = ἀνακατεύομαι μὲ ἵππους. — χρῶμαι ἵπποις =
παίρνω εἰς τὰ χέρια μου ἵππους. — ἐὰν οὐ φῆτε ἀντὶ μὴ φῆτε·
ἀλλὰ τὸ οὐ φῆτε ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν = ἀρνεῖσθε.

13. πρὸς Διός = εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Διός. — ὦ τᾶν = φίλε. —
πάνυ γε = μάλιστα. — οἱ ξυνόντες = ἐκεῖνοι μετὰ τῶν ὁποίων ἔρχε-
ται τις εἰς συνάφειαν. — καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει· κατὰ τὸ ἀττικὸν
δίκαιον ἑκάτερος ἐκ τῶν διαδίκων εἶχε τὸ δικαίωμα κατὰ τὴν διάρκειαν
τῆς ἀγορεύσεως αὐτοῦ νὰ ὑποβάλλῃ πρὸς τὸν ἀντίδικον ἐρωτήσεις,
εἰς τὰς ὁποίας ἐκεῖνος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἀπαντᾷ. — μοχθη-
ρὸς = ἀνήθικος. — ταῦτα· δηλ. τὴν λογικὴν αὐτὴν, ὅτι τόσον μέγαν
κακὸν κάμνει ἐκ προθέσεως. — τῶν τοιούτων· γενικὴ τῆς αἰτίας. —
εἰσάγειν· τὸν δράστην. — οἱ· ἐπίρρ. ὅπου.

14. δῆλον δὲ ὅτι· ἐνν. φῆς με διαφθείρειν. — γράφομαι

γραφὴν = καταγγέλλω ἐγγράφως διὰ δημόσιον ἀδίκημα. — οὐ ταῦτα λέγεις... διαφθείρω = οὐ λέγεις, ὅτι διδάσκων ταῦτα διαφθείρω. — μὲν οὖν· πρὸς ἐπίτασιν τοῦ πάνυ σφόδρα. — μανθάνω = ἐννοῶ. — ἄρα = κατ' ἀκολουθίαν. — τὸ παράπαν = τελείως. — ταύτη = ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο. — Ἀναξαγόρου οἶε κατηγορεῖν· Ἀναξαγόρας, διάσημος φιλόσοφος ἐκ Κλαζομενῶν τῆς Μ. Ἀσίας — σημερινὰ Βουρλά, — ἔζησε κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα (500 - 428 π.Χ.) καὶ ἠσχολεῖτο κυρίως μὲ τὰ μαθηματικά καὶ τὴν ἀστρονομίαν. Ὁριμος τὴν ἡλικίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Ἀθήνας (462 π.Χ.), ὅπου ἐξέδωκε τὸ περί φύσεως ἔργον του, τοῦ ὁποίου μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἀνέπτυσσε κατὰ τοὺς παλαιούς τὰς θεωρίας, τὰς ὁποίας ἀποδίδει εἰς τὸν Σωκράτη ὁ Μέλητος. — τῶνδε· δηλαδή τῶν δικαστῶν. — καὶ δὴ = τότε, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. — εἰ πάνυ πολλοῦ· ἐνν. πρίαιντο = ἂν δεχθῶμεν ἔστω, ὅτι τὰ ἡγόραζον μὲ τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς τιμῆς. — δραχμῆς· γενικὴ τῆς ἀξίας. — ἐκ τῆς ὀρχήστρας· οὕτως ἐκαλεῖτο τόπος τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηναίων, ὅπου ὑπῆρχον τὰ βιβλιοπωλεῖα. — ἄτοπος παράδοξος. — οὐδ' ὀπωστιοῦν = ἀπολύτως καθόλου. — ἄπιστος = ἀπίστευτος. — καὶ ταῦτα μέντοι = καὶ τὸ σπουδαιότερον. — ὑβριστής = ὑπερόπτης, ἐξημμένη κεφαλή. — ἀκόλαστος = θρασύς. — νεότης = νεανικὴ παραφορά. — ἀτεχνῶς· συναπτόεν τῷ ὕβρει, ἀκολασία, νεότητι. — ἔοικεν· δηλ. ἀνθρώπῳ. — συντίθημι = καταρτίζω. — διαπειρωμένῳ· ἢ μετοχὴ αἰτιολογικὴ = διότι θέλει νὰ δοκιμάσῃ. — δὴ = ὅπως ὅλοι τὸν γνωρίζομεν. — ἐναντία ἑμαυτῷ λέγω = ἀντιφάσκω. — ὥσπερ ἂν· λέγοι τὰ ἐναντία ἑαυτῷ.

15. ξυνεπισκοποῦμαι = ἐξετάζω ἀπὸ κοινοῦ (μὲ ἄλλον). — ἦ = πῶς. — ταῦτα λέγειν· ὅτι δηλ. περιπίπτει εἰς αὐτὰς τὰς ἀντιφάσεις. — παραιτοῦμαι τινα = ὑποβάλλω πρὸς τινα παράκλησιν. — τῷ εἰωθότι τρόπῳ = μὲ τὴν συνήθη μέθοδόν μου (δηλ. διαλογικῶς, ἀπὸ τῶν γνωστῶν παραδειγμάτων εἰς τὰ ἄγνωστα). — μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβεῖτω = ἄς μὴ φωνασκῇ περὶ ἄλλων καὶ ἄλλων. — ἵππικὰ πράγματα = ζητήματα σχετικὰ μὲ τοὺς ἵππους. — τὸ ἐπὶ τούτῳ = εἰς τὴν ἀκόλουθον ἐρώτησιν. — δαίμονας· δαίμονες. καλοῦνται κατώτεραι θεότητες, οἱ υἱοὶ θεῶν καὶ ὄχι αὐτοὶ οἱ θεοί. — ὡς ὤνησας (τοῦ ρ. ὀνίνημι) = πόσον μὲ ηὐχαρίστησες! — μόγις = μόλις, μὲ χίλια

βάσανα. — οὖν = τέλος πάντων.—διόμνυμι (ἢ διόμνυμαι) = βεβαιῶ ἐνόρκως. —ἀντιγραφή καὶ ἀντωμοσία = γραφή. — τίθημι = θεωρῶ. — ἦτοι = ἦ πάντως.— θεοί τινες = εἶδος θεῶν.— αἰνίττομαι· ἐδῶ = προβάλλω αἰνίγματα.— ἐκ νυμφῶν· ὡς λ.χ. ὁ Ἀσκληπιὸς ἀπὸ (τὸν Ἀπόλλωνα καὶ) τὴν νύμφην Κορωνίδα.— ἢ ἐκ τινῶν ἄλλων· ὡς ὁ Ἡρακλῆς ἐκ (τοῦ Διὸς καὶ) τῆς Ἀλκμήνης, οἱ Διόσκουροι ἐκ (τοῦ Διὸς καὶ) τῆς Λήδας κλπ. — ὧν... λέγονται· ἐνν. εἶναι παῖδες.— οὐκ ἔστιν ὅπως οὐχί = εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ μὴ· κατ' ἐννοίαν = εἶναι ἀπολύτως βέβαιον, ὅτι. — ἀποπειρώμενος ἡμῶν ἐπειδὴ ἤθελες νὰ πειραματισθῆς μετ' ἡμᾶς (ἐμὲ καὶ τοὺς δικαστάς). — ἀπορῶ = στεροῦμαι. — ὅπως δὲ σύ τινα πείθοις ἄν... οὐδεμία μηχανὴ ἔστι = οὐδεμία μηχανὴ ἔστιν, ὅπως σύ τινα ἀνθρώπων πείθοις ἄν... ἢ πλαγία ἐρωτ. πρότασις ὑποκείμενον ἀντὶ ἀπαρεμφάτου. — οὐ τοῦ αὐτοῦ ἔστιν = δὲν στέκεται λογικῶς ὁ ἴδιος ἄνθρωπος νά. — οὐδεμία μηχανὴ ἔστιν = δὲν ὑπάρχει κανεὶς τρόπος = εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον.

16. δοκεῖ μοι οὐ πολλῆς εἶναι ἀπολογίας = φρονῶ, ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ ἀποδειχθῆ ἀπὸ διεξοδικὴν ἀπολογία. — αἴρω = καταδικάζω. — ἐὰν περ αἴρῃ = ἄν πράγματι ἔχη τὴν δύναμιν νὰ καταδικάζῃ. — καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας· ὅπως ὁ Παλαμήδης καὶ ὁ Αἴας, περὶ τῶν ὁποίων θὰ κάμῃ λόγον εἰς τὸ κεφ. 33. — δεινὸν = φόβος.— μὴ ἐν ἐμοὶ στῆ = μήπως τὸ καλὸν σταματήσῃ εἰς ἐμέ.— εἶτα = ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. — ἐπιτηδεύω = καταπιάνομαι, ἀσκῶ. — ὅτουτι καὶ σμικρὸν ὄφελός ἔστιν = ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶναι δυνατὸν νὰ προέλθῃ (διὰ τοὺς ἄλλους) κάποια, ἔστω καὶ ἀσήμαντος ὠφέλεια.— ἀλλ' οὐ = καὶ ὄχι. — φαῦλος = κατώτερος ἄνθρωπος. — τῶν ἡμιθέων· ἡμίθεοι ἐκαλοῦντο. ὄχι μόνον ἥρωες τῶν ὁποίων ὁ ἕτερος τῶν γονέων εἶναι θεός — ὡς λ.χ. ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος— ἀλλὰ καὶ οἱ ἥρωες τῶν μυθικῶν χρόνων καὶ μάλιστα οἱ ἀκμάσαντες κατὰ τὰ τρωικά.— παρὰ τὸ = ἐμπρὸς εἰς τὸ. — τὸ αἰσχρὸν = ὁ ἠθικὸς ἐξευτελισμός. — οὕτωςί πως· διότι ὁ Σωκράτης δὲν ἐνθυμεῖται ἀκριβῶς τοὺς ὁμηρικούς στίχους, τοὺς ὁποίους θὰ ἀναφέρῃ. Παρέλαβε δὲ τούτους ἐκ τοῦ διαλόγου μεταξὺ Θέτιδος καὶ Ἀχιλλέως, ὅτε ἐκείνη μετέβη μετὰ τῶν Νηρηίδων πρὸς συνάντησιν τοῦ υἱοῦ τῆς ὀδυρομένου διὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου

του Πατρόκλου.— τιμωρῶ τινι τὸν φόνον = ἐκδικοῦμαι τὸν φόνον τινός.— τοι = σοι.— πότμος = θάνατος.— ὁ δὲ = ἐκεῖνος.— κακὸς ὢν = μὲ τὸ στίγμα τῆς ἀνανδρίας.— δίκην ἐπιτίθημί τινι = τιμωρῶ τινά.— ὁ ἀδικῶν = ὁ αἴτιος τοῦ κακοῦ.— κορωνίς ναῦς = ἡ ἔχουσα ἄκρα κυρτὰ ναῦς, κυρίως δὲ τὴν πρύμνην· ὅθεν = καμπυλόπρυμνος.— ἄχθος = βάρος.— οὕτω γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην ἀποκρίσιν· οὐδαμῶς.— οὕτω ἔχει τῇ ἀληθείᾳ = ἀποτελεῖ θεμελιώδη ἠθικὴν ἀρχὴν τοῦτο.— μένω = μένω ἀκλόνητος.

17. δεινὰ ἐργάζομαι = διαπράττω ἀσυγχώρητον σφάλμα.— **ὕμεις**· διότι τοὺς δικαστὰς θεωρεῖ ὁ Σωκράτης ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων.— **ἐν Ποτειδαίᾳ...**, **Ἀμφιπόλει...**, **Δηλίῳ**· ἡ Ποτειδαία, πόλις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἐπὶ τοῦ στενοῦ λαίμαυ, ὁ ὁποῖος συνδέει τὴν χερσόνησον Παλλήνην (Κασσάνδραν) μὲ τὴν στερεάν, ἀπεστάτησε τῷ 432 ἀπὸ τῆς ἀθηναϊκῆς συμμαχίας καὶ συνετάχθη μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ μετὰ δύο ἔτη παρεδόθη εἰς αὐτούς. Εἰς τὴν πολιορκίαν ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Σωκράτης, ὅπως ἐπίσης μετὰ δεκαετίαν εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀμφιπόλεως — ἀθηναϊκῆς ἀποικίας καὶ αὐτῆς πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος.— ἡ ὁποία εἶχεν ἀποστατήσῃ ὁμοίως ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μετέσχεν ἐπίσης ὁ Σωκράτης καὶ τῆς μάχης τοῦ Δηλίου (424 π.Χ.), ἱεροῦ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὴν Βοιωτίαν, πλησίον τῆς Τανάγρας, καὶ ἐθαυμάσθη διὰ τὴν ἀνδρείαν του.— ὥσπερ καὶ ἄλλος τις = ὑπὲρ πάντα ἄλλον.— **δεινὸν**· ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ τάττοντος = ὅτε μὲ ἐπεφόρτισε μὲ τὴν ὑποχρέωσιν.— **ἐνταῦθα** = εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν.— **δέ**· πλεοναστικῶς.— **δοκεῖν γάρ...**—**ἃ οὐκ οἶδεν**·—(τὸ γὰρ δοκεῖν ἑαυτῷ εἶναι σοφὸν) ἔστι δοκεῖν εἰδέναι, **ἃ οὐκ οἶδεν**·—**οὐδ' εἰ τυγχάνει** — (οὐδεὶς οἶδεν, οὐ μόνον εἰ τυγχάνει μέγιστον τῶν κακῶν, ἀλλ') **οὐδ' εἰ τυγχάνει...**—**αὕτη** = ἐκεῖνη.— **ἐπονείδιστος** = κατηραμένη.— ἡ τοῦ οἶεσθαι εἰδέναι· ἐπεξήγησις.— **ἐνταῦθα** = εἰς τὸ σημεῖον αὐτό.— **ὅτι οὐκ εἰδώς**· ἐπεξέγησις.— **οὕτω** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.— **τῶν κακῶν**· νοεῖ τὴν ἀπείθειαν εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ.— **ἃ** (— εἰ τινα) **μὴ οἶδα**· δηλ. τὸν θάνατον.— **τὴν ἀρχὴν**· ἐπίρρ. = καθόλου.— **ἤδη** = ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς.— **εἴ μοι εἶποιτε** = ἄν, ἐπα-

ναλαμβάνω... — ἐπὶ τούτῳ, ἐφ' ὧτε = ὑπὸ τὸν ὄρον νά.— ἐν ταύτῃ τῇ ζητήσῃ· δηλ. τῷ ἐλέγχῳ. — ἀσπάζομαι = ἀγαπῶ. — φιλῶ τινά = ἔχω μέσα εἰς τὴν καρδιά μου κάποιον. — ἐνδείκνυμαι = ὑποδεικνύω τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς. — ἄριστος ἀνδρῶν = ἐξοχώτατος. — εὐδόκιμος = φημισμένος. — ἰσχύς = ἠθικὴ ἐπιβολή, μεγαλειῶν. — φρόνησις = ἡ πνευματικὴ μόρφωσις. — μᾶλλον = τοσοῦτον μᾶλλον. — εἰμί ἐγγυτέρω τινὸς γένει = συγγενεύω πρὸς τινά περισσότερον. — ἰδία καὶ δημοσία = καὶ ὡς ἀτόμων καὶ ὡς μελῶν τῆς ὀργανωμένης πολιτείας. — ταῦτα ἂν εἴη βλεβερά = τότε αὐτὰ (ἡ διδασκαλία μου) ἤμποροῦν νά χαρακτηρισθοῦν ὡς ἐπιβλαβῆ. — οὐδὲν λέγω = ψευδολογῶ. — πρὸς ταῦτα = ὡς κατακλεῖδα (ὄλων) αὐτῶν.

18. οἷς = τούτοις, ἄ.— βοῶ = φωνάζω δυνατά, βάζω τίς φωνές.— θεμιτὸν = τὸ συγχωρημένον ἀπὸ τὸν θεῖον νόμον. — μεντᾶν = μέντοι ἂν.— μέντοι = τὸ πολὺ πολὺ.— ἐξελαύνω = ἐξορίζω· ἡ δὲ ἐξορία ἦτο ἡ πρόσκαιρος ἡ ἰσόβιος (ἀειφυγία). — ἀτιμώω = στερῶ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων· ἡ στέρησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἦτο ἡ γενικὴ ἡ κατὰ πρόσταξιν, τουτέστιν ὠρισμένων μόνον.— που = ἐνδεχομένως. — πολλοῦ δέω ἀπολογεῖσθαι = κάθε ἄλλο παρὰ ἀπολογοῦμαι.— ἀλλὰ ὑπὲρ ὑμῶν· ἐνν. ἀπολογοῦμαι = λέγω.— μή τι ἐξαμάρτητε· ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ νοουμένου φοβούμενος.— ἡ δόσις = τὸ δῶρον (ἐννοεῖ τὸν ἑαυτόν του).— τοῦ θεοῦ = ὑπὲρ ὃ θεὸς ἐδωρήσατο. — ἀτεχνῶς· συναπτέον τῷ πρόσκειμαι τῇ πόλει. — γελοιότερον = κάπως ἀστεῖον, ὀλίγον ἀστεία παρομοιώσις. — πρόσκειμαι τῇ πόλει = εἶμαι κολλημένος ἐπάνω εἰς τὴν πόλιν. — γενναῖος = εὐγενής, ἀπὸ καλὴν ράτσαν. — νωθέστερος = ὀλίγον τι νωθρός, δυσκίνητος.— ἐγείρομαι = ζυπνῶ. — μύωψ = ἀλογόμυια. — οἷον δὴ = ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως (τὴν ἀλογόμυιαν εἰς τὸ ἄλογον).— τοιοῦτόν τινά = μὲ τοιαύτην περίπου ἀποστολήν. — ὅς· ἀναφ. αἰτιολ. πρότασις = διότι καὶ ἐγώ.— πείθω = νουθετῶ.— ὄνειδίζω = ἐπιπλήττω. — προσκαθίζω = πηγαίνω καὶ καθίζω πλησίον (τινός).— τάχα· πλεονασμὸς = ἴσως, εἶναι ἐνδεχόμενον. — ἂν· καὶ οὗτος καὶ ὁ ἀμέσως κατωτέρω εἰς τὸ (ἂν) ἀποκτείναιτε.— ἀχθόμενοι = ἐπειδὴ εἴσθε ἐξηρηθισμένοι (ἀπὸ τὰς διαρκεῖς ἐνοχλήσεις μου). — ὡσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγειρόμενοι = ὅπως ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους σηκώνομεν ἀπὸ τὸ κρεβάτι μὲ τὸν ὕπνον εἰς τὰ μάτια. — κρούω = καταφέρω πλήγμα· ἐδῶ μεταφορικῶς = ἐπιβάλλω.

σκληρὰν τιμωρίαν. — ῥαδίως = μὲ ἐλαφρὰν τὴν καρδίαν. — τοιοῦτος οἶος = τοιοῦτος, ὥστε. — ἐνθένδε = ἀπὸ τοῦ ἐξῆς γεγονότος. — οὐκ ἀνθρωπίνῳ ἔοικεν = δὲν ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον γίνεται μὲ τοὺς (ἄλλους) ἀνθρώπους. — τὰ ἑμαυτοῦ = αἱ ἀτομικαὶ ὑποθέσεις μου. — οἱ οἰκεῖοι = ἡ οἰκογένειά μου. — πράττω τὸ ὑμέτερον = ἐξυπηρετῶ τὰ συμφέροντά σας. — πείθοντα· ἐνεστῶς τῆς προσπαθείας. — μισθός = ἀμοιβή. οὕτω· συναπτόν τῷ ἀναισχύντως. — ἀπαναισχυντέω. = ἰσχυρίζομαι μὲ ἀσύστολον, κυνικὸν θράσος.

19. **ἰδίᾳ** = κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ὁμιλίας μου. — **πολυπραγμονῶ** = ἀσχολοῦμαι μὲ πολλὰ ζητήματα (ὅπερ ὑπερβαίνει τὸ μέτρον καὶ τὴν κόσμιότητα καὶ ἀποβαίνει ἄξιον κολασμοῦ). — **ἀναβαίνω εἰς τὸ πλήθος** = παρουσιάζομαι ἐνώπιον τοῦ πλήθους ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς ἐκκλησίας. — **θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον** ἐνν. σημεῖον. — **δαιμόνιος** = ὑπερφυσικός. — **ἐπικωμῶδῶν** = γελοιοποιῶν, θέλων νὰ πωλήσῃ πνεῦμα, ὅπως οἱ κωμικοὶ ποιηταί· διότι ὁ Μέλητος εἰς τὴν κατὰ τοῦ Σωκράτους μήνυσιν ἔπαιζε μὲ τὰς λέξεις **θεοὺς - δαιμόνια** (οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια...). — **γράφομαι ἐν τῇ γραφῇ** = ἀναφέρω εἰς τὴν μήνυσίν μου. — **φωνή τις** = ἓν εἶδος φωνῆς ἢ περίφημος αὐτῆ φωνή. — τὸ **δαιμόνιον**, ὅπως τὸ ὠνόμαζεν ὁ Σωκράτης, ἦτο προφανῶς διαίσθησις τις, ἢ ὁποία συνεκράτει τὸν Σ. ἀπὸ πάσης παρεκτροπῆς. — **ὅταν γένηται** = ὅταν ἐκδηλωθῇ, ὁμιλήσῃ. — **τὰ πολιτικὰ πράττω** = ἀναμειγνύομαι εἰς τὴν πολιτικὴν. — **ἀπολώλη** = ἀπολώλειν. — **ὑμῖν** = τῷ πλήθει ὑμῶν = εἰς τὰς ἀπόψεις τῶν δημοκρατικῶν συνελεύσεων ὑμῶν. — **γνησίως** = εὐσυνειδήτως· τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ τὸ κατωτέρω τῷ ὄντι. — **ιδιωτεύω** = ζῶ μακρὰν τῆς πολιτικῆς. — **δημοσιεύω** = πράττω τὰ τῆς πόλεως.

20. **ὑπεικάθοιμι** ἄορ. β' τοῦ **ὑπείκω** = ὑποχωρῶ. — **φορτικός** = ὁ προκαλῶν τὴν δυσφορίαν. — **δικανικός** = ὁ χρησιμοποιούμενος ὑπὸ τῶν δικανικῶν ρητόρων διὰ λόγους ἐντυπωσιακούς· οἱ ἀγορεύοντες δηλ. πρὸ τῶν δικαστηρίων ἀπέφευγον συνήθως νὰ ἀπολογηθοῦν ἐπὶ τῆς οὐσίας, ἀνέφερον δὲ γεγονότα ἄσχετα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, διὰ νὰ ἐξάρουν τὴν δρᾶσίν των εἰς τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον αὐτῶν (ἀποχὴ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, ἐκπλήρωσις τῶν φορολογικῶν

καὶ στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων κλπ.). — ἀρχὴν ἄρχω = ἀναλαμβάνω ἀξίωμα, ὑπουργήμα. — ἐβούλευσα· τῷ 406 π.Χ. — πρυτανεύουσα· περὶ πρυτάνεων καὶ πρυτανευούσης φυλῆς ἴδε ἱστορίαν. — τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας· βραχυλογία· τὸ πλήρες = τοὺς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἀπολομένους ἐκ τῆς ναυμαχίας (= ἐκ τῆς θαλάσσης, ὅπου ἐγένετο ἡ ναυμαχία)· νοεῖται ἡ ναυμαχία τῶν Ἀργινουσῶν, συστάδος νήσων παρὰ τὰ μικρασιαστικὰ παράλια ἀπέναντι τῆς Λέσβου. Ἡ ναυμαχία διεξήχθη τῷ 406 π.Χ., μολονότι δὲ κατ' αὐτὴν ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ διοικῶντες τὸν ἀθηναϊκὸν στόλον στρατηγοὶ, 8 τὸν ἀριθμὸν, εἰσήχθησαν εἰς δίκην ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, « ὅτι οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ναυαγούς », καὶ κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον. Κατὰ τὴν δίκην ταύτην ὁ Σωκράτης ἦτο πρύτανις — ἴσως ἐπιστάτης, ἦτοι πρόεδρος τῶν πρυτάνεων — καὶ ἔδειξεν ἐξαιρετικὴν ἀκαμψίαν καὶ ἀφοβίαν ἐν τῇ προασπίσει τοῦ δικαίου. Τὰ τοῦ δραματικοῦ τούτου ἐπεισοδίου τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας παρηκολουθήσαμεν εἰς τὰ Ἑλληνικά τοῦ Ξενοφῶντος (Βιβλ. Α', κεφ. 7). — τάναντία ψηφίζομαι = μειοψηφῶ. — ἐνδείκνυμι = μηνύω· ἐνδειξις ἐκαλεῖτο εἰδικώτερον ἢ ὑποβαλλομένη μήνυσις πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἄρχοντα ἐναντίον πολίτου, τοῦ ὁποίου ἐζητεῖτο ἡ ἄμεσος σύλληψις καὶ φυλάκισις. — ἀπάγω = ὁδηγῶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν αὐτοφώρων ἀδικημάτων· ὁ χρησιμοποιῶν δηλ. τὴν νομικὴν πράξιν τῆς ἀπαγωγῆς συνελάμβανεν ὁ ἴδιος τὸν ἀδικοῦντα πολίτην καὶ ὠδήγει ἐνώπιον τῆς οἰκείας ἀρχῆς, ἡ ὁποία ἐπέβαλλεν εἰς αὐτὸν ἀμέσως τὴν νόμιμον τιμωρίαν. — ῥήτωρ = πολιτικός. — κελευόντων καὶ βοώντων = βοῇ κελευόντων. — δεσμὸς = φυλάκισις. — ὀλιγαρχία ἐγένετο· τῷ 404· νοεῖται ἡ ὀλιγαρχία τῶν τριάκοντα, ἡ ὁποία ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων μετὰ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Ἀθηναίων εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμοὺς καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν Ἀθηνῶν. — πέμπτον αὐτὸν = ἐπὶ κεφαλῆς τεσσάρων ἄλλων. — εἰς τὴν θόλον· ἡ θόλος ἦτο θολωτὸν οἰκοδόμημα κατὰ τὰς βορείους κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐπὶ τῆς δημοκρατίας συνήρχοντο εἰς αὐτὴν καὶ συνέτρωγον δαπάναις τῆς πόλεως οἱ πρυτάνεις· ἐπὶ τῶν τριάκοντα μετεβλήθη εἰς Κυβερνεῖον. Εἰς τὴν θόλον ἐπίσης ἦτο καὶ ἡ ἐστία τῆς πόλεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκαίετο ἄσβεστον πῦρ. — Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον· ἐπιφανῆ δημοκρατικὸν « καὶ ὄντα καὶ δοκοῦντα ἰκανὸν εἶναι, ἀδικοῦντα δ' οὐδέν » κατὰ τὸν

Ξενοφῶντα.— οἷα δὴ... προσέττατον = τοιαύτας, ὡς γνωστόν, διαταγὰς ἔδιδον.— ἀναπίμπλημι αἰτιῶν = φορτώνω μὲ κατηγορίας συνενοχῆς εἰς ἐγκλήματα.— εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν = ἂν δὲν εἶναι κάπως χονδροειδῆς (ὑπερβολικῆ) ἢ ἔκφρασις αὐτῆ.— οὐδ' ὅτιοῦν = ποσῶς.— ἄδικον - ἀνόσιον = τὸ ἀντίθετον πρὸς τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους - τὸ ἀντίθετον πρὸς τοὺς θείους νόμους.— ἐκπλήττω = πτωῶ.— διὰ ταχέων κατελύθη· μετὰ ὀκτῶ μῆνας, ἦτοι τὸν Σ)βριον τοῦ 403 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων φυγάδων.

21. ἂν· εἰς τὸ διαγενέσθαι — διαγίγνομαι = ζῶ.— βοηθῶ τοῖς δικαίοις = ὑπερασπίζω τὸ δίκαιον.— πολλοῦ γε δεῖ. διαγενέσθαι με τοσάδε ἔτη.— οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος· ἐνν. διεγένετο, εἰ ἔπραττε τὰ δημόσια.— εἴ πού τι ἔπραξα = ἂν εἰς καμμίαν περίστασιν διεχειρίσθην ἀρχὴν τινα.— ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι· ὑπονοεῖ τὸν Κριτίαν, τὸν αἰμοβορώτατον τῶν τριάκοντα, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, τὸν τυχοδιώκτην πολιτικόν, τοὺς ὁποίους οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σωκράτους παρουσίαζον ὡς ζωντανὰ δείγματα τῆς ὀλεθρίας διδασκαλίας του, ἐπειδὴ ἐμαθήτευσαν πλησίον του εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν των.— πράττω τὰ ἑαυτοῦ = ἐκπληρῶ τὴν ἀποστολήν μου.— φθονῶ = ἀπαγορεύω, ἀποκλείω κινούμενος ἐκ ταπεινῶν ἐλατηρίων.— καὶ ἐάν τις...λέγω = καὶ ἐὰν κανεὶς ἔχη τὴν διάθεσιν, ἀκούων ὅσα ἐγὼ λέγω, νὰ ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου.— τις· συναπτεᾶ τῶ τούτων (τῶν ἀνθρώπων).— ὑπέχω τὴν αἰτίαν = φέρω τὴν εὐθύνην.— ὦν· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις = ἐφόσον.

22. ἀκηκόατε· κεφ 10.— ἐξεταζομένοις = διὰ τὴν ἐξέτασιν, τὸν ἔλεγχον.— οὐκ ἀηδές· τὸ ἐξετάζειν.— καὶ παντὶ τρόπῳ· δηλ. μὲ τὰς πτήσεις καὶ τοὺς κρωγμοὺς τῶν πτηνῶν (οἰωνοῖς), μὲ τὰς φωνάς, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἐξ ἀοράτων ὄντων (φήμαις), μὲ σημεῖα τὰ ὁποῖα προαγγέλλουν κάτι, ὅπως λ.χ. τὰ φυσικὰ φαινόμενα (συμβόλοις) καὶ τέλος μὲ τὰς θυσίας.— θεία μοῖρα = ἡ θεία πρόνοια.— καὶ ἄλλη θεία μοῖρα = καὶ ἄλλης φύσεως θέλησις τῆς θείας προνοίας.— εἰ δὲ μή· ἀντὶ εἴτε.— οἱ προσήκοντες = οἱ συγγενεῖς.— μεμνησθαι καὶ τιμωρεῖσθαι· τὰ ἀπαρέμφοτα ἐκ τοῦ χρῆν.— πάντως = πράγματι.— Κρίτων· θὰ τὸν γνωρίσωμεν εἰς τὸν ὁμώνυμον διάλογον.— Σφήττιος· ἐκ τοῦ δήμου Σφηττοῦ τῆς Ἀκαμαντίδος φυ-

λῆς· ἔκειτο κατὰ τὸ σημερινὸν Κορωπί. — **Αἰσχίνου**· τοῦ σωκρατικοῦ λεγομένου πρὸς διαστολὴν ἀπὸ τοῦ νεωτέρου του Αἰσχίνου τοῦ ῥήτορος. — ἄλλοι τοίνυν οὗτοι = ἐπὶ πλέον καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀπ' ἐδῶ (= οὗτοι). — **διατριβή** = ἀναστροφή. — **ἐκεῖνος**· δηλ. ὁ Θεόδοτος. — οὐκ ἂν καταδεηθείη· ἐνν. **Νικοστράτου** μή μου καταμαρτυρεῖν. — **Ἀπολλόδωρος**· ἄλλος ἀφωσιωμένος μαθητὴς τοῦ Σωκράτους· «τᾶλλα δ' εὐήθης», ὅπως λέγει ὁ Ξενοφῶν εἰς τὴν ἰδικήν του Ἀπολογία Σωκράτους. — **ἐγὼ παραχωρῶ**· ἐνν. τοῦ ὕδατος = ἐγὼ τοῦ δίδω· αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Ἐπειδὴ ὁ χρόνος τῆς ἀγορεύσεως τῶν ἀντιδίκων ἐκαναλίσσεται, ὡς εἶδομεν (σελ. 43), διὰ τῆς κλεψύδρας, οὐδεμία διακοπὴ ἐπετρέπετο. Ἐξαίρεσις ἐγένετο προκειμένου νὰ ἀναγνωσθοῦν νόμοι, νὰ γίνουν μαρτυρικαὶ καταθέσεις καὶ τὰ τοιαῦτα, ὁπότε ἐπὶ τοῦτο τεταγμένος ὑπηρέτης ἐκράτει τὴν ροὴν τοῦ ὕδατος τῆς κλεψύδρας. Δέν ἦτο ἐπίσης σπάνιον ὁ ὁμιλῶν διάδικος νὰ προκαλῆ τὸν ἀντίδικον νὰ τὸν ἐλέγξῃ, ἂν ἦτο εἰς θέσιν, «ἐν τῷ ἑαυτοῦ ὕδατι». — **τούτου**· τοῦ παρασχέσθαι μάρτυρας καταμαρτυροῦντας. — **λόγον ἔχοιεν**· μήπως δηλ. παρουσιάζοντο καὶ αὐτοὶ ὄντες διεφθαρμένοι.

23. εἶεν δὴ = ἄς εἶναι τέλος πάντων. — ἀναμνησθεῖς ἑαυτοῦ = ἐνθυμηθεῖς, τί ἔκαμεν ὁ ἴδιος εἰς ἀνάλογον περίστασιν. — εἰ ὁ μὲν = διότι αὐτὸς μὲν. — ἀγωνίζομαι ἀγῶνα = ἐμπλέκομαι εἰς δίκην. — ἐδεήθη καὶ ἰκέτευσε τοὺς δικαστὰς κλπ. ταῦτα πάντα ἦσαν συνηθέστατα εἰς τὰ δικαστήρια τῶν Ἀθηνῶν. — ἐλεοῦμαι = προκαλῶ τὴν συμπάθειαν. — ἄρα = ὡς ἀποδεικνύουν τὰ πράγματα. — καὶ ταῦτα = καὶ μάλιστα. — ὡς ἂν δόξαιμι = ὅπως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς. — ἐννοῶ = λαμβάνω ὑπ' ὄψιν μου, κάμνω σκέψεις. — αὐθαδῶς ἔχω πρὸς τινὰ = κινούμενος ἀπὸ ἐγωισμὸν λαμβάνω ἀπέναντί τινος ἐχθρικὴν στάσιν. — αὐθαδέστερον· τοῦ δέοντος. — αὐτοῖς τούτοις = ἀκριβῶς διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν (λόγω τῆς στάσεώς μου). — τίθεμαι ψῆφον = δίδω τὴν ψῆφον μου. — μετ' ὀργῆς = ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ὀργῆς, τοῦ πείσματός του. — οὕτως = ὑπ' αὐτὰς τὰς ψυχολογικὰς συνθήκας. — ἀξιῶ = πιστεύω. — μὲν = μὴν = τοῦλάχιστον. — γάρ· αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην φράσιν· καὶ ὁμιλῶ ὑποθετικῶς, διότι.. — ἐπιεικής = φρόνιμος. — καὶ οἰκεῖοι· καὶ πρὸς τὸ ἔμοι καὶ ἔμοι οἰκεῖοι. — αὐτὸ τοῦτο τὸ τοῦ Ὀμήρου· ἐν. ἔστι μοι = καὶ δι' ἐμὲ ἰσχύει ἀκριβῶς ὁ γνωστὸς στίχος τοῦ Ὀμήρου ('Ὀδυσσ. τ.

162 κ.έ.). — πέτρα = βράχος (πέτρος = λίθος). — μειράκιον = παλληκάρι. — τρεῖς· ὁ μεγαλύτερος Λαμπροκλῆς καὶ οἱ νεώτεροι Σωφρονίσκος καὶ Μενέξενος. — αὐθαδίζομαι = ἔχω ὑπερβολικὸν ἐγωισμόν. — ἀτιμάζω τινὰ = περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω κάποιον. — δόξα = ὑπόληψις, ἀξιοπρέπεια. — καλόν ἐστι = εἶναι τιμητικόν. — τοῦτο τὸ ὄνομα· δηλ. τοῦ σοφοῦ. — ἀλλ' οὖν = τὸ γεγονὸς εἶναι. — δεδογμένον ἐστίν = κρατεῖ ἡ γνώμη. — οἱ δοκοῦντες ὑμῶν = ἐκεῖνοι ἀπὸ σᾶς, διὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχει ἡ γνώμη. — τοιοῦτοι ἔσονται = θὰ παρουσιάζονται μὲ τοιοῦτου εἴδους ἀδυναμίας (δηλ. νὰ ἱκετεύουν τοὺς δικαστὰς). — θαυμάσιος = παράδοξος, ἀλλόκοτος. — ὥστ' ἂν ὑπολαβεῖν = ὥστ' ἂν τις ὑπολάβοι = ὥστε νὰ εἶναι δυνατόν (= νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα) νὰ σχηματίσῃ κανεὶς τὴν ἀντίληψιν. — Ἀθηναίων· διαιρετική. — ἐν ἀρχαῖς κ.λ.π. ὁ Σωκράτης προφανῶς ὑπαινίσσεται τὸν Περικλέα, ὁ ὁποῖος, ὅπως μᾶς διηγεῖται ὁ Πλούταρχος εἰς τὸν βίον τοῦ Περικλέους, ὅτε ἡ σύζυγός του Ἀσπασία ἐδικάζετο ἐπὶ ἀσεβείᾳ, παρουσιάσθη εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἐξελιπάρησε τοὺς δικαστὰς διὰ τὴν ἀθώωσίν της «ἀφείς ὑπὲρ αὐτῆς δάκρυα». — γὰρ = βεβαίως. — τιμαὶ = τιμητικαὶ θέσεις. — εἰσάγω τὰ ἔλεεινὰ ταῦτα δράματα = μεταφέρω (ἐκ τοῦ θεάτρου) εἰς τὰ δικαστήρια αὐτὰς τὰς δραματικὰς σκηνάς, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν τὴν συμπάθειαν. — ἡσυχίαν ἄγω. = μένω ἤρεμος καὶ ἀτάραχος.

24. χωρὶς τῆς δόξης = ἀσχέτως πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ γοήτρου τῆς πόλεως. — καταχαρίζομαι τὰ δίκαια = ἀπονέμω τὴν δικαιοσύνην χαριστικῶς ποδοπατῶν τὴν ἔννοιαν τοῦ δικαίου. — δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους· συμφώνως πρὸς τὸν ἡλιαστικὸν ὄρκον, ὅστις ἔλεγε : «ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ καὶ οὔτε χάριτος ἔνεκ' οὔτ' ἔχθρας». — δίκαιος = ἠθικός. — ὄσιος = θεάρεστος. — μέντοι = ἴσα ἴσα. — πάντως = πρὸ πάντων. — φεύγω ὑπό τινος = διώκομαι δικαστικῶς ὑπό τινος. — εἰ πείθοιμι ὑμᾶς· ἐνν. καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια. — πείθοιμι...βιαζοίμην· οἱ ἐνεστ. δηλοῦν τὴν προσπάθειαν. — ἀτεχνῶς· συναπτόν τῷ κατηγοροίην ἂν ἑμαυτοῦ. — οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα· ὅτι δηλ. εἶναι ἄθεος. — ἐπιτρέπω = παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ Σωκράτης περατώνει τὴν ἀπολογία του καὶ ἐπανερχεται εἰς τὴν θέσιν του. Μετὰ ταῦτα οἱ δικασταὶ προβαίνουν εἰς ψηφοφορίαν (διαψήφισιν) περὶ τῆς ἀθωότητος ἢ τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαλογῆς ὑπῆρξε καταδικαστικόν, ὁ δὲ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου ἐκάλεσε πρῶτον τὸν Μέλητον, ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τὴν ὁποίαν εἶχε προτείνει διὰ τὸν Σωκράτη· μετὰ τοῦτον κατὰ τὰς διατάξεις τῆς ἀττικῆς δικονομίας ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν Σωκράτη, διὰ νὰ ὀρίσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ποινὴν, τῆς ὁποίας ἔκρινεν ἄξιον ἑαυτόν. Διότι προκειμένου περὶ ὑποθέσεων, διὰ τὰς ὁποίας τὸ εἶδος τῆς ἐπιβλητέας τιμωρίας δὲν προέβλεπον οἱ κείμενοι νόμοι, εἰς τὴν ποινὴν τοῦ κατηγοροῦ ἀντιπροούτεινεν ὁ κατηγορούμενος ἰδικὴν του (ἄγων τιμητός). Φαίνεται δέ, ὅτι μεταξὺ τῶν δύο τούτων ποινῶν μόνον εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξουν οἱ δικασταὶ κατὰ τὴν δευτέραν διάσκεψιν αὐτῶν.

25. τὸ μὴ ἀγανακτεῖν = ὡς πρὸς τὸ ὅτι δὲν ἀγανακτῶ = εἰς τὸ νὰ μὴ μὲ κατέχη ἀγανάκτησις. — συμβάλλομαι = συντελῶ. — τὸν γεγονότα ἀριθμὸν ἑκατέρων τῶν ψήφων = τὸν συνολικὸν ἀριθμὸν τῶν καταδικαστικῶν καὶ τῶν ἀθωωτικῶν ψήφων. Συμφώνως πρὸς τὰς μαρτυρίας τῶν παλαιῶν ὁ Σωκράτης κατὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν καταδικάσθη διὰ ψήφων 281 ἐπὶ συνόλου 501.— οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσεσθαι· ἐνν. τὸν ἀριθμὸν ἑκατέρων τῶν ψήφων = ὅτι θὰ παρουσιασθῇ τόσον μικρὰ ἢ διαφορὰ. — παρὰ πολὺ = πολὺ μεγάλη. — εἰ μετέπεσον = ἂν ἐρρίπτοντο εἰς τὴν ἀθωωτικὴν κάλπην· ἢ ψηφοφορία τῶν δικαστῶν ἐν Ἀθήναις ἐγένετο ὡς ἐξῆς· εἰς τὸ δικαστήριον ἐτοποθετοῦντο δύο καδίσκοι (εἶδος κληρωτίδων), ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἦτο χαλκοῦς καὶ ἐκαλεῖτο κύριος — προωρίζετο διὰ τὰς ἀθωωτικὰς ψήφους. —, ὁ δὲ ἄλλος ξύλινος καὶ ἐκαλεῖτο ἄκυρος — ὑπεδέχετο τὰς ἀκύρους διὰ τὸν κατηγορούμενον ψήφους, διὰ τῶν ὁποίων ἐλογίζετο ἢ ὑπὲρ τοῦ κατηγοροῦ πλειονοψηφία. Εἰς ἑκάτερον τῶν καδίσκων τούτων ἔρριπτον οἱ δικασταὶ ἀνά μίαν ψῆφον ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς παραδιδομένων δύο· ἦσαν δ' αἱ ψῆφοι αὗται χαλκᾶ δισκάρια, τὰ ὁποῖα ἔφερον εἰς τὸ κέντρον κάθετον ἄξονα, τὸν αὐλίσκον, ὅστις ἐξεῖχε καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ δισκαρίου καὶ αἱ μὲν καταδικαστικαὶ ψῆφοι ἔφερον τὸν αὐλίσκον διάτρητον (ψῆφος τετραπλημένη), αἱ δὲ ἀθωωτικαὶ πλήρη (ψῆφος πλήρης). Οὕτως

ἐπροστατεύετο τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας, διότι δὲν ἐγένετο ἀντιληπτόν, ποίαν ψῆφον ἔρριπτεν ὁ δικαστῆς εἰς τὸν κύριον καδίσκον καὶ ποίαν εἰς τὸν ἄκυρον. — **Μέλητον μὲν οὖν καὶ νῦν ἀποπέφευγα** = τὸ βάρος πάντως τῆς κατηγορίας τοῦ Μελήτου τὸ ἔχω ἀποσεῖσει ἐκ τῶν ὤμων μου καὶ τώρα ἀκόμη. — **ὄφλισκάνω** = καταδικάζομαι εἰς πρόστιμον. — **μεταλαμβάνω** = παίρνω μὲ τὸ μέρος μου. — **τὸ πέμπτον τῶν ψήφων**, διότι, ἂν κατανεμηθοῦν αἱ 281 ψῆφοι, διὰ τῶν ὁποίων ἐκρίθη ἔνοχος ὁ Σωκράτης, εἰς τοὺς τρεῖς κατηγορούς, εἰς τὸν Μέλητον δὲν ἀναλογοῦν οὔτε 100. Κατὰ τὸ ἀπτικὸν δίκαιον ὅμως, ὅταν ὁ κατήγορος δὲν ἐλάμβανε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων τοῦ δικαστηρίου, καταδικάζετο εἰς πρόστιμον 1000 δραχμῶν.

26. τιμῶμαί τινί τινος· ἐπὶ τοῦ κατηγοροῦ = προτείνω διὰ τινὰ τι ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου ἐλέγετο τιμῶμαι ἢ ἀντιτιμῶμαι ἑμαυτῷ τινος. — **ὕμῖν** = διὰ νὰ σᾶς ἱκανοποιήσω, νὰ γίνῃ τὸ κέφι σας. — **τῆς ἀξίας**· ἐνν. ποινῆς. — **ἀποτίνω** = πληρώνω πρόστιμον. — **ὅ τι μαθῶν** = τί μαθῶν, διότι τί ἔβαλα μὲ τὸν νοῦν μου. — **οἰκονομία** = διοικήσεις τοῦ οἴκου, τὸ σπίτι, ὅπως λέγομεν ἡμεῖς σήμερον. — **δημηγορία** = ἡ πολιτική. — **καὶ τῶν ἄλλων** = καὶ ἀκόμη... — **ξυνωμοσίαι** = πολιτικοὶ σύλλογοι. — **στάσις** = στάσις κατὰ τοῦ καθεστῶτος. — **ἐπιεικῆς** = ἀξιοπρεπής. — **ἐνταῦθα** = εἰς αὐτὰ (χρηματισμόν, στρατηγίας κλπ.). — **οἷ** = ὅπου, ποῦ. — **μηδενὸς τῶν ἑαυτοῦ**· δηλ. τῶν ὑλικῶν συμφερόντων του. — **ἑμαυτοῦ ἐπιμελοῦμαι** = φροντίζω διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν βελτίωσίν μου. — **αὐτῆς τῆς πόλεως** = αὐτῶν τῶν πολιτῶν, — **τιμᾶσθαι** ἐνν. ἑμαυτῷ. — **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. — **ἄγω σχολὴν** = εὐκαιρῶ. — **παρακέλευσις** = ἡ καθοδήγησις πρὸς τὴν ἀρετὴν. — **οὕτως ὡς** = τόσον, ὅσον, πρυτανεῖον· κεφ. 20. — **(θάλος)**· ἵππων· δηλ. τῶν ἵπποδρομιῶν. — **ξυνωρίς** = ἄρμα συρόμενον ὑπὸ δύο ἵππων. — **ζεῦγος** = τέθριππον ἄρμα. — **νενίκηκεν Ὀλυμπίασιν**· εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐτρέφοντο δημοσίᾳ δαπάνῃ ὄχι μόνον οἱ πρυτάνεις (κεφ. 20), ἀλλὰ καὶ οἱ πρέσβεις ξένων πόλεων καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ξένοι καὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι προσέφερον ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν πολιτείαν ἢ προσέδιδον εἰς αὐτὴν αἴγλην καὶ δόξαν, ὡς οἱ Ὀλυμπιονῆται.

27. ὥσπερ· ἐνν. ἐδόκουν, ὅτε ἔλεγον. — **ἀντιβόλησις** = παράκλησις

σις (βλ. κεφ. 23). — τὸ δὲ οὐκ ἔστι τοιοῦτον = τὸ πράγμα. (δηλ. τὸ τιμᾶσθαι τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως) δὲν ἔχει οὕτω (τουτέστι δὲν προέρχεται ἀπὸ ὑπερβολικὸν ἐγωισμόν). — ἐκὼν εἶναι = ἐκουσίως, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν θέλησίν μου. — διειλέγμεθα· εἰς τὴν κυρίως ἀπολογία (κεφ. 10 - 24). — ὡσπερ καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις· ὅπως λ.χ. εἰς τὴν Σπάρτην καὶ γενικῶς εἰς ὅλας τὰς δωρικὰς πόλεις. — μὴ μίαν ἡμέραν μόνον κρίνειν· κατὰ τὸ ἀπτικὸν δίκαιον πᾶσα διαδικασία ὤφειλε νὰ περαιωθῇ ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ἔφεςις δὲ κατὰ τῆς ἐκδιδομένης ἀποφάσεως δὲν ἐπετρέπετο. — ἀπολύομαι = ἀνατρέπω. — τί δείσας· ἐνν. ἀδικήσω ἐμαυτὸν κλπ. — ἔλωμαι ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων· συμφυρμὸς δύο συντάξεων: ἔλωμαί (τι) τούτων, ἃ εὖ οἶδ' ὅτι κακά ἐστι καὶ ἔλωμαί τι τῶν, εὖ οἶδ' ὅτι, (= εἶμαι βέβαιος), κακῶν ὄντων. — δεσμὸς = φυλάκισις. — τοῖς ἑνδεκα· οἱ ἑνδεκα ἦσαν ἄρχοντες κληρωτοί, εἷς ἐξ ἐκάστης φυλῆς, εἰς τοὺς ὁποίους συγκατηριθμεῖτο καὶ ὁ γραμματεὺς ὡς ἐνδέκατος· ἡ ἀρχὴ αὐτῶν ἦτο ἐνιαύσιος, ἔργον δὲ εἶχον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, δηλ. τὴν μεταγωγὴν τῶν καταδικαζομένων εἰς τὸ δεσμοτήριον, τὴν φρούρησιν καὶ τὴν θανάτωσιν αὐτῶν, ἐφ' ὅσον ἐπεβάλλετο ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου. Εἶχον ἐπίσης καὶ δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ παραπτωμάτων, διὰ τὰ ὁποῖα ἠδύναντο νὰ ἐπιβάλλουν καὶ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. — δέομαι - δοῦμαι = εἶμαι ἐγκάθειρτος. — ἀλλὰ δὴ = ἀλλὰ μήπως ἐπὶ τέλους. — φιλοψυχία = ὑπερβολικὴ ἀγάπη πρὸς τὸ σαρκίον. — πολίτης = συμπολίτης. — διατριβὴ = φιλοσοφικαὶ ἀσχολίαι. — βαρύτεραι... ἐπιφθονώτεραι· ἢ ὅσον ἐνεγκεῖν αὐτάς. — βαρὺς = ἐνοχλητικὸς. — ἐπίφθονος = μισητὸς. — ἄρα = φυσικά. — καλός· μετ' εἰρωνείας. — ἄλλην ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμείβομαι = περιπλανῶμαι ἀπὸ τὴν μίαν πόλιν εἰς τὴν ἄλλην. — ἐξελαύνομαι = ἀπελαύνομαι. — δι' αὐτοὺς τούτους· ἐκ φόβου μήπως διαφθαροῦν πλησίον του.

28. σιγῶν δέ... ἐξελθὼν ζῆν· ἡ πλοκὴ = ἐξελθὼν δ' ὑμῖν (δοτ. χαριστ.). οὐχ οἶός τ' ἔσει ζῆν σιγῶν καὶ ἡσυχίαν ἄγων. — τοῦτο· δηλ. τὸ σιγᾶν καὶ ἡσυχίαν ἄγειν. — καὶ τῶν ἄλλων = καὶ περὶ τῶν ἄλλων. — ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος· ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ὅτι. — τὰ δέ = τὸ δέ (κεφ. 27). — ἅμα = ἐπίσης, μετ' τὴν σειρὰν μου. — νῦν δέ· ἐνν. οὐ δύναμαι χρημάτων τιμήσασθαι. — μνᾶν· κεφ. 4. — αὐτοὶ δέ· ἐνν. φασὶν (ἐκ τοῦ κελεύουσιν).

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο διεξάγεται νέα ψηφοφορία ἐπὶ τῶν δύο ποινῶν, αἱ ὅποια προετάθησαν παρὰ τοῦ κατηγοροῦ καὶ τοῦ κατηγορουμένου. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας ὑπῆρξεν ἀπροσδόκητον· διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας τὸ δικαστήριον ἀπεδέχθη τὴν ὀρισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μελήτου ποινήν τοῦ θανάτου. Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ὁ Σωκράτης ἐπωφελούμενος τὸν ὀλίγον χρόνον, ὁ ὅποιος ἀπηρεῖτο διὰ τὴν καταγραφὴν τῆς ἀποφάσεως εἰς τὰ οἰκεῖα βιβλία καὶ τὴν περαίωσιν τῶν ἀπαραιτήτων διατυπώσεων πρὸς παράδοσιν αὐτοῦ εἰς τοὺς ἑνδεκα, ἀπευθύνει ὀλίγας λέξεις πρὸς τοὺς δικαστάς.

29. οὐ πολλοῦ ἔνεκα χρόνου = διότι δὲν μὲ ἀφήσατε νὰ ζήσω ὀλίγα χρόνια ἀκόμη. — ὄνομα ἔχω = βγάζω κακὸν ὄνομα, δυσφημοῦμαι. — πόρρω ἐστὶ τοῦ βίου = ἔχει προχωρήσει πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀφετηρίαν τῆς ζωῆς. — τοῦτο· δηλ. ὅτι ὄνομα καὶ αἰτίαν ἔξετε. — λόγοι = ἐπιχειρήματα. — ἀλίσκομαι = ; (κεφ. 16). — ἅπαντα ποιῶ καὶ λέγω = χρησιμοποιοῦν κάθε μέσον. — δίκη = καταδίκη. — τόλμα = θράσος. — τότε· δηλ. κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπολογίας. — ἐκείνως· κατόπιν παρακλήσεων καὶ ἱκεσιῶν καὶ θρήνων καὶ ἀναβάσεως τέκνων καὶ γυναικός. — ἀλλά· ἔνν. σκοπεῖσθε. — δεινός = γεμᾶτος ζωῆν, ἀκμαῖος. — ὄξυς = εὐκίνητος. — ὀφλισκάνω δίκην θανάτου = καταδικάζομαι εἰς θάνατον. — ἐμμένω τῷ τιμήματι = μένω μὲ τὴν ποινήν μου. — μετρίως = ὀρθῶς.

30. τὸ μετὰ τοῦτο = τὸ μέλλον. — χρησμοδῶ = κάμνω προφητικὴν ἀποκάλυψιν. Κατὰ τὰς παλαιὰς δοξασίας, ὅταν ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του, ἀποκτᾷ τὴν δύναμιν νὰ προβλέπη τὸ μέλλον. — ἐνταῦθα = εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς ζωῆς. — ἢ οἶαν = ἢ τοιαύτην, οἶαν. — τὸ δέ = ἀλλά. — πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται = αἱ συνέπειαι θὰ εἶναι κατὰ πολὺ διαφορετικαί. — κατέχω = συγκρατῶ. — χαλεπός = ἐνοχλητικός. — ἐπέχω = ἐμποδίζω. — τινὰ = ἄλλους τινάς. — ἡ ἀπαλλαγὴ = ἡ μέθοδος τῆς ἀπαλλαγῆς. — δυνατός = ἀποτελεσματικός. — καλός = τίμιος, ἠθικός. — κολούω = ἐμποδίζω. — ἀπαλλάττομαι = σᾶς ἀφήνω ὑγείαν, σᾶς ἀποχαιρετίζω.

31. τὸ γεγονός πρᾶγμα = τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης. — οἱ ἄρχοντες· δηλ. ὁ ἄρχων βασιλεύς, ὅστις ἔπρεπε νὰ καταχωρίσῃ εἰς τὰ οἰκεῖα μητρώα τὴν ἀπόφασιν, καὶ οἱ ἔνδεκα. — οἷ = ἐκεῖσε, οἷ. — ἀλλὰ παραμείνατε = ἐμπρὸς λοιπὸν παραμείνατε. — διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους = νὰ συζητήσωμεν μεταξύ μας μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν μύθων· ὑπαινιγμὸς ὑποδηλῶν, ὅτι ὁ Σωκράτης εἰσέρχεται ἤδη εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ μύθου καὶ κατατάσσεται εἰς τὸ πάνθεον τῶν ἡρώων. — τὸ ξυμβεβηκός = τὸ πάθημα, ἡ περιπέτεια. — τί ποτε νοεῖ = ποῖαν σημασίαν ἔχει τέλος πάντων. — ὦ ἄνδρες δικασταί· πρώτην φοράν ἐδῶ μεταχειρίζεται ὁ Σωκράτης τὴν λέξιν δικασταί — ὁ Μέλητος κατὰ τὴν στιχομυθίαν τοῦ πρὸς τὸν Σωκράτη τὴν ἐχρησιμοποίησεν ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς δικαστάς (κεφ. 14), — διότι μόνον ἐκείνους, οἵτινες ἔδωκαν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀθωωτικὴν ψῆφον, κρίνει ἀξίους τοῦ τίτλου τοῦ δικαστοῦ ἐν συνειδήσει, ὅτι μόνον αὐτοὶ ἀπένειμαν τὸ δίκαιον. — μαντικὴ = προφητικὴ φωνή. — πυκνή... ἦν = συχνὰ πυκνὰ ἠκούετο. — ἐναντιουμένη· ἡ μετοχὴ συναπτέα τῷ ἦν. — ἔωθεν = πρῶι. — πολλαχοῦ = εἰς πολλὰς περιστάσεις. — λέγοντα μεταξύ = εἰς τὸ μέσον τῆς ὁμιλίας μου, ἐκεῖ πού ὠμιλοῦσα. — περὶ αὐτὴν τὴν πρᾶξιν = κατὰ τὴν διεξαγωγὴν αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. — οὐκ ἔσθ' ὅπως = καθόλου. — οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ = ἀσφαλῶς. — ἀγαθόν τι πράττω = ἀποκομίζω κέρδος τι.

32. ἐννοῶ = ἐξετάζω καὶ ἀποσαφῶ. — τῆδε = καὶ ἀπὸ τῆς ἐξῆς πλευρᾶς. — αὐτό· δηλ. ὁ θάνατος. — οἷον μηδὲν εἶναι = τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον μηδὲν εἶναι = ἐν εἶδος ἀνυπαρξίας. — κατὰ τὰ λεγόμενα· ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου, οἱ ὅποιοι ἐδίδασκον, ὅτι αἱ ψυχαὶ μετὰ θάνατον μεταβαίνουν εἰς τὸν Ἄδην ἢ εἰς τὰ Ἡλύσια πεδία ἢ εἰς τὰς νήσους τῶν Μακάρων ἢ τὸν Τάρταρον. — μεταβολή... τοῦ τόπου = ἀλλαγὴ τοῦ τόπου διαμονῆς. — τοῦ ἐνθένδε = τοῦ ἐνθάδε. — καὶ εἴτε = καὶ λοιπὸν ἐάν μὲν. — αἰσθησίς ἐστιν· ὑποκείμενον ὁ θάνατος. — εἴ τινα ἐκλεξάμενον... εὐαριθμήτους ἂν εὐρεῖν· ἡ πλοκὴ = εἰ δέοι εἰπεῖν τινα σκεψάμενον, ἐκλεξάμενον ταύτην τὴν νύκτα... καὶ ἀντιπαραθέντα τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου... ταύτη τῇ νυκτί, πόσας..., οἶμαι εὐρεῖν ἂν αὐτὸν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά... εὐαριθμήτους ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ

νύκτας.— ἀντιπαρατίθημί τινι = συγκρίνω πρὸς τι.— καταδαρ-
 θάνω = κατακλίνομαι, κοιμῶμαι.— μὴ ὅτι = ὄχι μόνον.— ἰδιώτης
 κοινὸς ἄνθρωπος.— εὐαρίθμητος = ὀλιγοστός, ὁ μετρούμενος εἰς τὰ
 δάκτυλα.— ὁ πᾶς χρόνος = ὀλόκληρος ἢ αἰωνιότης.— οὕτω δὴ = ὑπ'
 αὐτὰς ἀκριβῶς τὰς προϋποθέσεις.— ἄρα = τάχα.— Μίνως καὶ Ῥαδά-
 μανθυσ. υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης· ὁ Μίνως ἐβασίλευσε τῆς Κρή-
 τος καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς σοφὸς καὶ δίκαιος νομοθέτης·
 ἐπικοινωνῶν μετὰ τοῦ πατρὸς του ἀνὰ πᾶν ἕνατον ἔτος ἐνεπνέετο ὑπ'
 αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἐχρειάζετο διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομοθεσίας του.
 Λόγω τῆς δικαιοσύνης του ἔγινε μετὰ θάνατον, ὅπως καὶ ὁ ἀδελφὸς του
 Ῥαδάμανθυσ, κριτὴς τῶν ἐν Ἄδῃ νεκρῶν.— Αἰακὸς καὶ Τριπτό-
 λεμος. ὁ πρῶτος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης, ἐθαυμάζετο, ὡς ὁ
 Μίνως, διὰ τὴν δικαιοσύνην του καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν, χάρις εἰς τὴν
 ὁποίαν ἔγινε καὶ αὐτὸς μετὰ θάνατον δικαστὴς εἰς τὸν Ἄδην· ὁ δεύτε-
 ρος, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἐλευσίνος Κελεοῦ, ἔγινε νομοθέτης τῶν
 Ἀθηναίων, καθιερώσας τὴν λατρείαν τῶν θεῶν καὶ γενικῶς ἠθικὴν τά-
 ξιν εἰς τὴν κοινωνίαν.— καὶ ἄλλοι ὅσοι = καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους
 ὅσοι.— φαῦλος = ἀσήμαντος, ἀσχημος.— Ὀρφεύς, Μουσαῖος, Ἡ-
 σίοδος· ὁ Ὀρφεύς καὶ ὁ Μουσαῖος ἦσαν θρησκευτικαὶ ποιηταὶ καὶ
 μουσικοὶ· ἔζησαν κατὰ τὴν παράδοσιν εἰς τοὺς προομηρικὸς χρόνους.
 Ὁ Ἡσίοδος εἶναι περισσότερον ἱστορικὸν πρόσωπον, ἀκμάσας τὸν 8ον
 αἰῶνα π.Χ. Ἐσυστηματοποίησε τὴν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων διὰ τοῦ
 ἔπους του, τῆς Θεογονίας, καὶ ἐδίδασκε τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς δι'
 ἄλλου ποιήματος, τῶν Ἔργων καὶ ἡμερῶν.— ἐπὶ πόσω ἂν τις
 δέξαιτ' = πόσα θὰ ἐδέχετο νὰ πληρώσῃ κανεῖς.— ἐπεὶ = καὶ γάρ.—
 ἔμοιγε καὶ αὐτῷ = δι' ἐμὲ ἴσα ἴσα.— Παλαμήδει καὶ Αἴαντι. καὶ
 οἱ δύο ἀναφερόμενοι ἥρωες τοῦ τρωικοῦ πολέμου ἀπέθανον ἀπὸ ἀδικον
 κρίσιν. Ὁ Παλαμήδης, υἱὸς τοῦ Ναυπλίου, θαυμαστὸς ἥρωας καὶ διὰ
 τὴν ἀνδρείαν καὶ διὰ τὴν σοφίαν του, ἐσυκοφαντήθη ὑπὸ τοῦ Ὀδυσ-
 σέως, ὅτι εὕρισκετο εἰς συνεννόησιν πρὸς τοὺς Τρῶας καὶ ἐθανατώθη
 ὑπὸ τοῦ στρατοῦ διὰ λιθοβολισμοῦ. Ὁ Αἴας πάλιν, υἱὸς τοῦ βασιλέως
 τῆς Σαλαμῖνος Τελαμῶνος, ὁ ἀνδρειότερος μετὰ τὸν Ἀχιλλέα Ἀχαιός,
 ἐπειδὴ ἐθεώρησε τὸν ἑαυτὸν του ἠδικημένον, διότι τὰ ὅπλα τοῦ φονευ-
 θέντος Ἀχιλλέως δὲν ἐδόθησαν εἰς αὐτὸν ἀλλ' εἰς τὸν Ὀδυσσεά, ἤτο-
 κτόνησε.— οὐκ ἂν ἀηδῆς εἶη. ἀνακόλουθος ἐπανάληψις τοῦ θαυμα-
 στή ἂν εἶη.— καὶ δὴ τὸ μέγιστον. ἐνν. ἐστὶ τόδε (δηλ. διάγειν ἐξε-

τάζοντα καὶ ἐρευνῶντα). **Σίσυφον**. ὁ Σίσυφος, βασιλεὺς τῆς Ἐφύρης (Κορίνθου) κατὰ τὸν Ὅμηρον, ἦτο ὁ πανουργότατος τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐπαγῆς του. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον κατεδικάσθη μετὰ θάνατον νὰ κυλιῇ πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ἐν Ἄδῃ ὄρους μέγαν λίθον, τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν κατῴρθωνε νὰ ἀναβιβάσῃ ἕως ἐκεῖ ἐπάνω· μόλις ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέρμα, τοῦ διέφευγε καὶ ἐκυλίετο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους.—**ἀμήχανον εὐδαιμονίας**=ἐξαιρετικὴ εὐτυχία.—**τούτου ἔνεκα**. δηλ. τοῦ ἐξετάξιν.

33. καὶ ἐν τούτῳ διανοεῖσθαι ἀληθές=καὶ μία μόνη σκέψις νὰ κυριαρχῇ εἰς τοὺς σταχασμούς σας, σκέψις ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν ἀλήθειαν.—**τὰ πράγματα**=ἡ τύχη.—**τὰ ἐμὰ**=ἡ λύσις τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἡ ὑπόθεσις μου.—**ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου**=τυχαίως.—**πράγματα**=αἱ ταλαιπωρίαι, τὰ βάσανα τῆς ζωῆς.—**οὐ ταύτη τῇ διανοίᾳ κατεψηφίζοντό μου**=δὲν μοῦ ἔδωκαν τὴν καταδικαστικὴν ψήφον, διότι εἶχον τὰς ἰδικὰς μου ἀντιλήψεις περὶ θανάτου.—**μέντοι**. δηλ. παρὰ τὴν ἐχθρότητα, τὴν ὁποίαν τρέφουν πρὸς ἐμέ.—**πρότερον**=περισσότερον.—**δίκαια πεπονθῶς ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν**=θὰ ἔχω τύχει δικαίας ἀνταποδόσεως ἐκ μέρους ὑμῶν (λόγω τῶν σωφρονιστικῶν μαθημάτων πρὸς τοὺς υἱούς του).—**ἀλλὰ γάρ**. βραχυλογία· τὸ πλήρες=**ἀλλὰ παύομαι καὶ γάρ**.